

UNELE ASPECTE ALE INFLUENȚEI LIMBII VECHI GRECEȘTI ASUPRA LEXICULUI LIMBII ROMÂNE

Adela MANOLII

Catedra Filologie Clasică

Dans cet article on présente quelques aspects de l'influence de l'ancien grec sur le vocabulaire de la langue roumaine. Or, le lexique d'une langue est flexible et, comparativement aux autres niveaux de la langue (phonétique, morphologie, syntaxe), il est plus ouvert à l'accès de nouveaux éléments – les emprunts.

Unul dintre factorii care contribuie la îmboțărirea lexicului unei limbi îl constituie împrumutul lexical, despre care academicianul N.Corlăteanu afirmă că nu este un fapt întâmplător: „el nu trebuie considerat, de asemenea, drept un fenomen patologic. Dimpotrivă, împrumutul de cuvinte se prezintă ca un element esențial în viața oricărei limbi, fiind rezultatul legăturii reciproce între popoare. Nu există popoare și limbi izolate, ci numai limbi în interacțiune” [12, p.23].

Un rol important în formarea limbii române îi revine limbii grecești, care „a fost un *adstrat* pentru limba latină vorbită în regiunile dunărene din epoca augustiniană, când se vorbea koine, până la sosirea slavilor” [1, p.104], mai ales că româna este o limbă balcanică, ca și bulgara, albaneza, neogreaca [13, p.120], respectiv, ea „are particularități analoge sau chiar identice” [14, p.15] cu ale acestor limbi. Influența limbii grecești asupra limbii române s-a manifestat pe o durată lungă de timp, fapt care a generat divizarea în trei etape:

1. Influență greacă veche.
2. Influență greacă medie (bizantină).
3. Influență greacă modernă (neogreacă).

În prezentul articol, vom analiza unele aspecte ale influenței limbii vechi grecești asupra lexicului limbii române, pentru că, de fapt, lexicul unei limbi este mai flexibil și mai ușor penetrabil în comparație cu celelalte compartimente ale acesteia (fonetica, morfologia, sintaxa).

Problema cuvintelor vechi grecești existente în limba română a fost abordată de diferiți cercetători, elementele vechi grecești având o mare importanță pentru limba română, mai ales din punct de vedere istoric. Prezentăm, așadar, sumar cercetările și studiile cele mai importante care iau în discuție problema elementelor vechi grecești.

Una dintre primele abordări privind statutul elementelor vechi grecești în limba română îi aparține lui G.Ioanid, în *Dicționarul elino-românesc* (apărut în 1864), în care prezintă în ordine alfabetică o listă de cuvinte de origine greacă. Multe dintre cuvintele incluse în această listă sunt, de fapt, niște asemănări etimologice, pe care autorul le consideră elemente vechi grecești (*casc*<*χάσσω*, *papură*<*πάπυρος*, *udmă* sau *uimă*<*οἶδμα*, *οἶδημα*, *cimbru*<*θύμβρα*, *șiră/șir*<*σειρά*) [15, p.1099-1107].

Despre contactul dintre români și greci a scris și C.Erbiceanu, care susține că „Influența limbei grece asupra formării limbei vechi românești și a cuvintelor multe ce le avem în limbă și acum încă, ne denotă destul de puternic contactul secular a Românilor cu Grecii. Așa: *agonisesc*, *aer*, *azimă*, *albastru*, *argat*, *asil*, *aflu*, *barbă*, *busuioc*, *bute*, *vaet*, *vlastare*, *vuet*, *dar*, *drum*, *dușman*, *zugrăvesc*, *iad*, *calup*, *casc*, *chip*, *colă*, *livadă*, *li-man*... S'ar putea socoti numărul cuvintelor grecești vechi întrebuintate în limba românească peste cinci sute” [12, p.XII]. Autorul exagerează în ceea ce privește numărul elementelor vechi grecești din limba română, iar unor cuvinte li se atribuie o etimologie greșită.

Istoricul A.D. Xenopol, în volumul I al lucrării *Istoria românilor din Dacia Traiană* [13] prezintă o listă în care sunt incluse doar 7 cuvinte, pe care autorul le consideră cuvinte vechi grecești: *drum*, *martur*, *papură*, *strugur*, *tufă* (în expresia *tufă în pungă*), *a căsca* și *teacă*. C.Diculescu susține că din aceste 7 cuvinte date de către Xenopol trebuie exclus cuvântul *strugur*, care nu este de origine grecească [4, p.395], ci are la bază substantivul *смык* „tulpină” din sârbo-croată. Iar H.Mihăiescu afirmă că termenul *drum* este de proveniență grecească indirectă, pătruns în română ceva mai târziu, prin mijlocire slavă [5, p.13].

L.Șăineanu susținea că influența grecească se răsfrânge mai ales asupra terminologiei religioase. Savantul neagă existența unor împrumuturi vechi grecești în limba română și admite o origine mai veche decât cea din

epoca fanariotă a cuvintelor *cositor, drum, horă, ieftin, miros, noimă, proaspăt, temei*, care „s-au înrădăcinat adânc în limbă” [6, p.248].

Unele explicații etimologice izolate din greaca veche ne oferă și B.P. Hasdeu, S.Puşcariu, I.A. Candrea, Aug. Scriban, G.Pascu, G.Giuglea. În categoria elementelor vechi grecești pot fi incluse și câteva cuvinte explicate de către G.Murnu în *Studiu asupra elementului grec antefanariot* [7]. Dintre aceștia, C.Diculescu și G.Giuglea au acordat o importanță exagerată influenței vechi grecești [17, p.254].

Și Al. Rosetti se referă la influența greacă veche asupra lexicului limbii române, pe care o compară cu cea din albaneză, mai puternic sesizabilă. Cercetătorul afirmă că albaneza și româna au doar un singur cuvânt comun de origine greacă veche. Academicianul găsește elementele vechi grecești comune în limba română și în dialectele italiene meridionale (*a amăgi, broatec, a cuteza, drum, frică, mărgea, mic, a mângâia, plai, proaspăt, sterp, trufă, urgie, zeamă* etc.) și este de părere că acestea au fost aduse de către coloniștii din Italia meridională [8, p.246].

Prin această sumară trecere în revistă a opiniilor, inclusiv controversate, asupra subiectului în discuție, subliniem existența problemei privind numărul, locul și importanța elementului vechi grecesc din limba română.

Se cunosc două căi de pătrundere a elementelor vechi grecești în limba română:

1. *Indirectă* (prin filiera limbii latine).

Limba greacă veche a dat limbii latine un număr considerabil de cuvinte aproape în toate domeniile de activitate, fapt ce a contribuit la îmbogățirea lexicului limbii latine. Terminologia științifică din perioada influenței vechi grecești era, în mare măsură, de origine greacă: atât în științele naturii, cât și în matematică, fizică, tehnică, medicină, filosofie, literatură, artă, religie și chiar în administrația publică sau arta militară [5, p.34].

Prezența cuvintelor grecești în limba latină poate fi explicată nu atât printr-o conviețuire îndelungată a acestor două popoare, cât prin influența cărturărească, savantă. Numărul elenismelor în limba latină a fost destul de mare, cu toate acestea, puține dintre ele au pătruns în vocabularul activ al poporului roman.

Elementele din greaca veche pătrunse în latină pot fi divizate, la rândul lor, în două categorii: *cuvinte general-romanice și cuvinte păstrate doar în aria orientală*.

În această categorie sunt incluse peste 400 de cuvinte, dintre care 53 s-au păstrat în limba română până astăzi [5, p.64-65]. Cercetătorul H.Mihăescu analizează un șir de cuvinte de origine greacă veche existente în lexicul limbii române. Insistăm însă asupra acestor termeni, deoarece încercăm să completăm informația oferită de către H.Mihăescu, venind cu explicații și analize detaliate.

Substantivul *braț* este de origine greacă (*βραχίον*), pătrunzând în română prin mijlocirea limbii latine (*brac(c)hium*). În greaca veche, *βραχίον* desemnează partea superioară a brațului. Se pare că nu are alte sensuri figurate decât cel de simbol al forței. Suntem de părere că, inițial, cuvântul a fost împrumutat de limba latină pentru a denumi doar o parte a membrului superior, curând însă și-a dezvoltat sensurile, cu extinderi concrete și figurate. Astfel, *brac(c)hium* desemnează întregul membru superior, brațul, adică partea umerală, și antebrațul. Deci, în comparație cu grecescul *βραχίον*, latinescul *bracchium* are o frecvență mult mai mare și dezvoltă sensuri numeroase, specifice limbii latine. Limba română a împrumutat termenul din limba latină, preluând și sensul de „parte a membrului superior”, prin extensie denumind membrul superior al corpului omenesc. Treptat, substantivul *braț* își dezvoltă sensurile și în română, însemnând „obiect sau parte a unui obiect care seamănă cu brațul” [19, p.110], dar și „parâma legată la capătul unei vergi, servind la manevrarea laterală a acesteia” [Ibidem]. În navigație, termenul *braț* se utilizează pentru a denumi „manevra curentă, folosită la manevrarea vergilor unui velier (...)” [Ibidem], însemnând și „ramificație a cursului principal al unei ape curgătoare” [Ibidem]. Poate fi atestat și în expresia *braț mort*, care semnifică „ramificație părăsită a unei ape alimentată numai la revărsări” [Ibidem].

În limba greacă, substantivul *χάρτης* este de genul masculin. Limba latină împrumută acest termen din greaca veche, schimbându-i însă genul în feminin, situație care s-a menținut și în limba română, dar și în celelalte limbi romanice, care l-au preluat din latină. În greaca veche, substantivul *χάρτης* se utiliza cu sensul de „sul de papirus”, mai târziu însă denumește un document oficial. Latinescul *charta* păstrează sensul de „sul de papirus”, denumind însă și materialul (pentru scris, dar și pentru alte utilizări) făcut din papirus. În latină atestăm și alte sensuri derivate din „papirus scris”: „document, act”, „scrisoare” ș.a. [9, p.256]. Se știe că după secolul al VII-lea, papirusul dispare total. Fiind utilizat din ce în ce mai rar ca material pentru scris, era firesc ca sensul originar să se piardă, iar cuvântul să denumească un nou material pentru scris – hârtia. Așadar, în limba română, precum și în alte limbi romanice, substantivul *carte* are mai multe sensuri: „hârtie”, „carte”, „document, act”, „scrisoare”, „ordin domnesc”.

Cuvântul *ορφανός*, cu sensul „orfan” este atestat încă din perioada poemelor homerice, desemnând, de asemenea, și pe părinții care și-au pierdut copiii sau pe cei fără copii. Limba latină împrumută lexemul din greaca veche, astfel *orphanus* este utilizat și ca substantiv, și ca adjectiv, având ca sens principal, aproape exclusiv, primul sens grecesc: „orfan”. În general, cuvântul este panromanice, întrucât se menține atât în aromână (*oarfan*), cât și în italiană (*orfano*), în franceză (*orfene*), în spaniolă (*huérfano*), în portugheză (*orfão*) etc. [10, p.73-74].

Substantivul românesc *plai* vine din limba greacă veche, în care *πλάγιος* (și *πλάγιος*) era adjectiv și însemna „înclinat, oblic, pieziș, de-a curmezișul”. Fiind împrumutat de limba română, se produce schimbarea categoriei gramaticale (adjectiv→substantiv), fenomen existent, de altfel, și în greaca veche. Substantivizarea adjectivului *πλάγιος* (*το πλάγιον*) este atestată cu privire la partea laterală a corpului în operele biologice ale lui Aristotel [10, p.77]. Substantivul *το πλάγιον* face parte și din structura unor locuțiuni adverbiale formate cu prepoziții, de exemplu: *εἰς τὸ πλάγιον* „pieziș, într-o parte”, *ἐκ πλαγίου* „în flanc” (terminologie militară) etc. În neogreacă se păstrează și adjectivul *πλάγιος*, dar și substantivele *πλά(γ)ι* „latură” și *πλαγιά* „pantă, deal, povârniș”. [10, p.77] De fapt, unii cercetători susțin că termenul *plai* ar fi pătruns în română direct din greaca veche. Al.Graur consideră că ar fi vorba de un împrumut din greaca modernă, noi însă susținem opinia celor care afirmă că substantivul *plai* este moștenit din latină, având la bază grecescul *πλάγιος*. Un argument în favoarea acestei afirmații îl constituie, pe de o parte, largă răspândire în aria romanică a cuvântului (it. *piaggia*, fr. *plage*, prov. *playa*, port. *praya* etc.), pe de altă parte, existența tratamentului *-agi->ai*, precum și răspândirea acestui cuvânt din română în limbile învecinate (ucr. *plaj*, magh. *plajás*) [10, p.78].

În greaca veche, verbul *βαπτίζω* însemna, inițial, „a cufunda într-un lichid”, fiind utilizat și cu diverse valori figurate și tehnice. Sensul creștin „a boteza” este atestat începând cu *Noul Testament* și continuă până în greaca modernă [9, p.250]. Limba latină a preluat acest termen din greaca veche, folosindu-l cu sensul general din limba de origine („a cufunda într-un lichid”) și cu sensul „a spăla”, și neapărat cu sensul creștin al acestui termen. Acest verb este panromanice, sensul religios fiind unicul care s-a păstrat, cu sensuri secundare și figurate, independente și recente [9, p.251].

Românescul *paște*, de exemplu, provine din latinescul *paschae* (feminin, plural), care are la bază grecescul *πάσχα*. În limba greacă, *πάσχα* este indeclinabil, perceput ca un cuvânt străin, și desemnează sărbătoarea evreiască a Paștelui, precum și cina rituală și mielul de sacrificiu. Preluarea denumirii pentru sărbătoarea creștină pare să provină din paronimia cu verbul *πάσχω* „a suferi” [10, p.74]. În română este atestată și forma *paști*, care este, de fapt, pluralul neutru al *paște*. Pe teren latin se formează adjectivul derivat *paschalis* „privitor la paști”, în română *pascal*. Cuvântul este panromanice, fiind atestat și în italiană: *pasqua*, în spaniolă: *pascua*, în portugheză: *pascoa*, în provansală: *pasca* etc.

Lexemul românesc *preot* vine din latinescul *presbyter*, care este preluat din greaca veche (< *πρεσβύτερος*). Grecescul *πρεσβύτερος* este un derivat al adjectivului *πρεσβύς* „bătrân” și se referea inițial la conducătorul unei colectivități, fiind utilizat și pentru conducătorii (desemnați pentru vârsta lor) unor colectivități evreiești, apoi își extinde sensul, ajungând să denumească și conducătorul comunităților creștine. Limba latină împrumută acest cuvânt din greaca veche, adaptându-l morfologic și folosindu-l ca substantiv. Lexemul *presbyter* este productiv în limba latină, dând naștere unor derivate ca: *presbytera*, *presbyterissa*, *presbyterium*, *presbyteratus*, *presbyteralis* [10, p.791]. Fiind un cuvânt panromanice, poate fi atestat în italiană (*prete*), franceză (*pretre*), catalană, spaniolă, portugheză (*preste*) etc.

Unele cuvinte de origine greacă s-au păstrat doar în aria orientală, datorită influenței vechi grecești asupra latinei dunărene. Cele mai multe dintre aceste lexeme grecești au fost atestate în inscripțiile latine de pe tablele cerate, găsite pe teritoriul provinciilor romane, din regiunea Tomisului [11, p.177]. Alături de aceste inscripții latinești însă au fost descoperite (în Dacia și în Scythia Minor) numeroase texte grecești în întregime, fapt prin care se explică elementul grecesc care se constată în inscripțiile latine, dar dintre care nici unul nu s-a păstrat în limba română.

2. Influență directă (din limba-sursă).

Din această categorie fac parte cuvintele grecești care au pătruns în română pe cale orală. Cercetătorul H.Mihăescu [5, p.64-65] consideră că în limba română au pătruns direct din limba greacă veche doar 11 cuvinte:

- **broatec**<*βρόταχος*: în greaca veche acest cuvânt poate fi atestat sub variate forme (*βάτραχος*, *βράταχος*; *βάθρακος*, *βάρθακος*; *βρόταχος*, *βόρθακος*, *βοθράκα*), toate cu sensul de „broască”. Dintre aceste forme, în neogreacă s-a menținut doar *βάτραχος* (*μικρό αμφίβιο ζώο* [19, p.146] „amfibiu mic”), cu femininul *βατραχίνα*;

• **ciumă** <κύμα: în greaca veche, substantivul κύμα era derivat de la verbul κύω „a se umfla” și avea sensul de „umflătură, val, vârf”. În limba română acest termen reprezintă un element vechi grecesc fiind utilizat exclusiv cu sensul de „umflătură”. În româna actuală, termenul *ciumă* are sensul de „boală molipsitoare”, semnificație care, după cum afirmă cercetătorul H.Mihăescu [5, p.62], se datorează filierei slave. Dicționarele de limbă neogreacă atestă acest cuvânt: κύμα (το) ουσ. Φούσκωμα του νερού, σε θάλασσα, λίμνη ή ποταμό // καθετί παρόμοιο κατά τη μορφή ή την κίνηση // (μτφ.) φυσικό ή κοινωνικό φαινόμενο μεγάλης εντάσεως, συνήθως βλαπτικό // (φυσ.) παλμική κίνηση που μεταδίδεται από μόριο σε μόριο [18, p.407] „umflătură a apei în mare, lac sau râu // (fig.) fenomen natural sau social de mare intensitate, de obicei, dăunător // (fiz.) mișcare ritmică care se transmite dintr-o moleculă în alta”;

• **frică**<φρίκη: forma φρίκη era populară și de cele mai dese ori apărea în imprecățiile magice din secolele I-VI [5, p.59]. Însă alături de această formă populară se utiliza în greaca veche și substantivul φρίζ, φρικός (<φρίσσω) „spaimă, frică, groază”. De fapt, și limba neogreacă a păstrat tot forma φρίκη (αίσθημα τρόμου ή αποτροπιασμού // πράγμα φριχτό [18, p.829] „sentiment de groază sau de oroare // lucru înfricoșător”);

• **jur (giur)**<γύρος: în greaca veche γύρος însemna „cerc”, în neogreacă termenul s-a păstrat și are sensul de „cerc, circumferință, contur, perimetru // mișcare ciclică, rotație // plimbare” (κύκλος, περιφέρεια, περίμετρος // κυκλική κίνηση, περιστροφή // περίπατος [18, p.180]);

• **mic**<μικρός: de fapt, μικρός, μικός și μικός sunt niște forme populare ale adjectivului μικρός „mic”, care, fiind foarte răspândite, au pătruns și în limba română;

• **proaspăt**<πρόσφατος: inițial, cuvântul πρόσφατος era adjectiv alcătuit din προς + *φένω „a ucide, a omorî” și determina ceva ce „a fost omorât cu puțin timp înainte” (που πριν λίγο σκοτώθηκε [18, p.648]). Mai târziu, acest adjectiv și-a extins sfera semantică, asumându-și, pe lângă sensul de bază, și sensul suplimentar „care a avut loc în ultimul rând, cu puțin înainte, proaspăt”;

• **spân**<σπανός: este o formă a adjectivului σπάνιος „rar”, dar are o varietate semantică mai largă însemnând „sărac; rar, diluat; lipsit de iarbă; spân”. Limba română a preluat din aceste sensuri doar pe cel de „spân”, iar în neogreacă atestăm și forma σπάνιος cu sensul „care nu este întotdeauna sau peste tot, rar” (που δε βρίσκεται πάντοτε ή παντού, λιγοστός [18, p.706]) și σπανός utilizat în calitate de adjectiv care poate desemna un „loc fără vegetație” ((για τόπο) χωρίς βλάστηση [Ibidem]) sau un bărbat care „nu are barbă, căruia nu-i crește barbă” ((για άνδρα) που δεν έχει, δεν του φυτρώνουν γένια [Ibidem]);

• **stup**<στύπος: în greaca veche, cuvântul στύπος avea sensul de „trunchi, buturugă”. Acest termen a pătruns de timpuriu în provinciile dunărene, dar nu s-a păstrat în limba neogreacă;

• **stur**<στούλος: sensul primar al grecescului στούλος este „coloană”, în limbajul militar însă acest termen însemna „suport, stâlp de întăritură”. Atestăm termenul și în neogreacă „κολόνα που στηρίζει στέγη, πάτωμα κτλ. // τμήμα της ωοθήκης του άνθους που έχει το στίγμα // (μτφ.) προστάτης, υποστηρικτής” [18, p.725] (coloană care sprijină acoperișul, podeaua ș.a. // parte a ovarului florii care are stigmat // (metaf.) protector, sprijin). H.Mihăescu susține că acest cuvânt este atestat în limba română din secolul al XVI-lea, chiar mai târziu, și cu sensul de „țurțur sau sloi de gheață” [5, p.61];

• **trufă**<τροφή: cercetătorul H.Mihăescu afirmă că termenul τροφή nu este cunoscut în neogreacă, fapt cu care nu suntem de acord, deoarece am atestat acest cuvânt în *Dicționarul explicativ al limbii grecești: τροφή* [<αρχ. τροφή] μυθική και πλούσια ζωή, καλοπέραση [18, p.781] („viață mitică și bogată, prosperitate”). În afară de aceasta, termenul este foarte productiv, contribuind la formarea unor termeni noi: *τροφηλός, τροφηλότητα, τροφώ*. În româna contemporană se utilizează mai des substantivul *trufie* „atitudine disprețuitoare, aroganță; semeție, mândrie” [19, p.975], derivat din lexemul *trufă*.

Așadar, cele mai multe cuvinte pătrunse în limba română direct din limba greacă veche sunt substantive (*broatec, ciumă, frică, jur (giur), plai, stup, stur, trufă*), iar celelalte fac parte din categoria adjectivelor (*mic, proaspăt, spân*). Substantivele masculine și feminine din limba greacă veche și-au păstrat același gen și în limba română, iar cele care au fost de gen neutru, în română și-au schimbat genul, devenind feminine (de exemplu, *ciumă*). Majoritatea din cele 11 cuvinte de origine veche greacă pătrunse direct în limba română s-au păstrat în neogreacă, cu excepția lui στύπος, pe care nu l-am atestat în nici un dicționar de limbă greacă modernă dintre cele consultate.

Referințe:

1. Wolf D. Individualitatea limbii române întemeiată pe influența morfosintactică a limbii grecești vechi și bizantine asupra latinei vulgare balcanice // SCL. - Nr.1. - 1993.
2. Erbiceanu C. Cronicarii carii au scris despre români în epoca fanariotă / Textul grecesc și traducerea românească. - București, 1888. - 361 p.
3. Xenopol A.D. Istoria românilor din Dacia Traiană. Vol. I. - Iași: Goldner, 1888.
4. Diculescu C. Elementele vechi grecești din limba română // Dacoromânia. - IV. - 1924-1925. - P. 394-516.
5. Mihăescu H. Influența grecească asupra limbii române până în secolul al XV-lea. - București: Editura Academiei R.S.R., 1966. - 225 p.
6. Șăineanu L. Istoria filologiei române. Studii critice. - București, 1895. - 356 p.
7. Murnu G. Studiu asupra elementului grec antefanariot. - București, 1894.
8. Rosetti Al. Istoria limbii române de la origini până în secolul al XVII-lea. - București: Editura pentru literatură, 1968. - 842 p.
9. Popescu-Fisher S. Elemente lexicale vechi grecești moștenite în limba română // SCL. - 1986. - 37. - Nr.3. - P.250-258.
10. Popescu-Fisher S. Elemente lexicale vechi grecești și reflexul lor în română // SCL. - 1993. - Nr.1. - P.73-80.
11. Șiadbei I. Contribuții la studiul latinei orientale (III) // SCL. - 1958. - Nr.2, an. IX. - P.175-195.
12. Корлэтяну Н.Г. Лимба молдовеняскэ контемпоранэ. Лексиколожия. - Кишинэу, 1982. - 77 p.
13. Недов А.В. Проблема привинд интерференца лексикалэ // Проблема де лингвистикэ. - Кишинэу: Штиинца, 1988.
14. Шишмарьов В.Ф. Лимбиле романиче дин суд-естул Еуропей ши лимба националэ а РСС Молдовенешть. - Кишинэу, 1960. - 254 p.

Dicționare și enciclopedii:

15. Dicționar enciclopedic. - Chișinău: Cartier, 2002. - 1674 p.
16. Ioanid G. Dicționar elino-românesc. - București, 1864.
17. Enciclopedia limbii române / Academia Română. Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”. - București: Univers Enciclopedic, 2001. - 638 p.
18. Τεγοπουλος Φυτρακης. Ελληνικό λεξικό. Ορθογραφικό, ερμηνευτικό, ετυμολογικό, συνωνύμων, αντιθέτων, κυρίων ονομάτων. - Αθήνα, 1997. - 967 σλ.
19. Dicționar enciclopedic. - Chișinău: Cartier, 2003.

Prezentat la 16.10.2007